

1. NOȚIUNE ȘI FUNCȚIILE BILANȚULUI CONTABIL

Pentru realizarea funcțiilor contabilității: de informare, decizie și control, este necesar ca în urma lucrărilor curente de contabilitate să se sintetizeze periodic informațiile generate de conturi și calculele contabile, în documente de sinteză expresiv și relevante, accesibile nu numai specialiștilor, ci și celor interesați de gestiunea unității patrimoniale în calitate de: investitor, administrator, bancă, creditor, fiscalitate și alte organisme economice și sociale. Aceste documente de sinteză constituie obiectul de bază al contabilității financiare, deoarece redau o imagine fidelă asupra situației patrimoniale, rezultatelor și situației financiare a întreprinderii.

Potrivit **Legii 31/1990 privind societățile comerciale** și a **Legii Contabilității 82/1991**, toți agenții economici (toate persoanele juridice) sunt obligați să întocmească bilanț contabil.

Bilanțul este documentul oficial de sinteză al tuturor unităților patrimoniale. Bilanțul contabil contribuie să dea o imagine fidelă, clară și completă a patrimoniului, a situației financiare și asupra rezultatelor obținute de unitatea patrimonială, care presupune:

- respectarea cu bună credință a regulilor privind evaluarea patrimoniului;
- respectarea principiilor: prudenței, permanenței metodelor, continuitatea activității bilanțului de deschidere cu cel de închidere, a noncompensării;
- posturile înscrise în bilanț trebuie să corespundă cu datele înregistrate în contabilitate, puse de acord cu inventarul.

Procedeu principal al metodei contabilității și bază informațională fundamentală, bilanțul propriu-zis este un tablou care cuprinde în formă sintetică și în expresie valorică mijloacele economice patrimoniale, sursele de constituire a acestora, precum și rezultatul unui agent economic la un moment dat.

Bilanțul este documentul contabil de sinteză, prin care se prezintă activul și pasivul unității patrimoniale la închiderea exercițiului, precum și în celelalte situații prevăzute de Legea Contabilității.

Importanța bilanțului contabil derivă din funcțiile pe care acesta le îndeplinește:

- 1) funcția de generalizare a datelor contabilității;**
- 2) funcția de cunoaștere a mersului activității economico-financiare;**
- 3) funcția previzională.**

1) Funcția de generalizare a datelor în ciclul contabil de prelucrare a informațiilor izvorăște din necesitatea de a grupa datele dispersate ale contabilității curente, după criterii bine stabilite, într-un număr restrâns de indicatori, care să poată oferi o imagine de ansamblu asupra situației economico-financiare a unității patrimoniale.

2) Funcția de analiză a mersului activității economico-financiare se manifestă prin aceea că, pe baza bilanțului contabil se analizează periodic, gradul realizării indicatorilor proiectați și a rezultatelor, se identifică rezerve și se stabilesc măsuri de perfecționare a activității economice și financiare.

Adunările Generale ale Acționarilor, Consiliile de Administrație, managerii unităților patrimoniale analizează periodic situația economico-financiară, pe baza bilanțului contabil, a anexelor sale și a raportului de gestiune, componente de bază ale dării de seama contabile.

3) Funcția previzională constă în posibilitatea oferită de bilanț de a orienta activitatea viitoare. În acest scop, întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli pentru perioadele următoare se fundamentează pe situația patrimonială și a rezultatelor din perioada considerată baza de raportare.

2. STRUCTURA BILANȚULUI CONTABIL

Bilanțul contabil are în componența sa documente și situații de sinteză economică sau de control fiscal, cuprinzând următoarele elemente:

A) Bilanțul propriu-zis;

B) Contul de “Profit si pierdere” (respectiv contul de exercițiu în cazul instituțiilor publice);

C) Anexa la bilanț;

D) Raportul de gestiune.

Având același scop, de informare asupra situației patrimoniului, a situației financiare a unității patrimoniale și a rezultatelor obținute, aceste părți constitutive formează un tot unitar.

Pentru întocmirea și prezentarea completului bilanțier, Ministerul Finanțelor, prin Colegiul Consultativ al Contabilității, elaborează modele de situații privind bilanțul și celelalte componente pentru regii autonome, societăți comerciale și instituții publice. Pentru societățile bancare, modelele și normele metodologice se elaborează de Banca Națională cu avizul Ministerului Finanțelor.

La întocmirea bilanțului contabil, se au în vedere următoarele reguli:

- posturile de bilanț să corespundă cu datele înregistrate în contabilitate, puse de acord cu situația reală a elementelor patrimoniale stabilite pe baza inventarului;
- nu sunt admise compensări între conturile ce se înscriu în bilanț și respectiv între conturile de venituri și cheltuieli din contul de “Profit si pierdere”.

În practică se cunosc două scheme de bilanț, una sub formă de **tablou cu două părți**: partea stângă, **ACTIVUL**, și partea dreaptă, **PASIVUL**, numită și **schema orizontală de bilanț**, și modelul sub forma **listei verticale** sau **schema bilanțului vertical**. Bilanțul sub formă de tablou cu două părți pune în evidență egalitatea între resurse și utilizări, iar modelul de bilanț sub forma listei verticale ordonează structurile patrimoniale în active, datorii, capitaluri, rezerve și alte componente ale situației nete, finalitatea fiind prezentarea situației nete a patrimoniului.

A) Bilanțul propriu-zis poate fi alcătuit în două variante sau sisteme, în funcție de gruparea întreprinderilor în întreprinderi mici , mijlocii și întreprinderi mari, grupare ce se face în funcție de praguri fiscale (care au în vedere valoarea activului bilanțului, cifra de afaceri și numărul mediu de salariați).

- a. **Bilanț contabil în sistem simplificat**, în cazul întreprinderilor mici și mijlocii, care presupune o schemă de bilanț mai redusă.
- b. **Bilanț contabil în sistem de bază** prevăzut să fie utilizat de întreprinderi mari, acesta cuprinzând posturi și indicatori compleți privind activitatea și rezultatele întreprinderii.

Bilanțul unităților patrimoniale care desfășoară activități economice cuprinde toate elementele de activ și pasiv grupate după destinație și respectiv proveniența lor. **ACTIVUL BILANȚULUI** cuprinde următoarele grupe principale de elemente:

- a) **Activele imobilizate** (imobilizări necorporale; imobilizări corporale; imobilizări financiare);
- b) **Activele circulante** (stocuri, creanțe, titluri de plasament, disponibilități și alte valori);
- c) **Conturile de regularizare și asimilare-activ** (cheltuielile înregistrate în avans, diferențe de conversie-activ și alte elemente tranzitorii și de regularizat, de activ);
- d) **Primele de rambursare a obligațiilor.**

Capitalul social subscris nevărsat se înscrie distinct în grupa activelor circulante ale bilanțului.

PASIVUL BILANȚULUI cuprinde următoarele grupe principale de elemente:

- a) **Capitalurile proprii** (capitalul social sau individual, primele legate de capital, diferențele din reevaluare, rezervele, rezultatul reportat nerepartizat, rezultatul exercițiului, fondurile proprii, subvențiile pentru investiții și provizioanele reglementate);
- b) **Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli;**
- c) **Datoriile** (împrumuturi și datorii asimilate, furnizori și conturi asimilate, datorii în legătură cu personalul, datorii față de bugetul statului, datorii privind asigurările sociale, creditorii și alte datorii);
- d) **Conturile de regularizare și asimilare-pasiv** (veniturile înregistrate în avans, diferențele de conversie-pasiv, alte elemente tranzitorii și de regularizat de pasiv).

Elementele patrimoniale în bilanț sunt sistematizate pornind de la conturi, pe grupe, capitole, posturi, după criteriul lichidității activului și a exigibilității pasivului, astfel: posturile de activ sunt așezate în ordinea crescătoare a lichidității (de la cele mai puțin lichide - cum este cazul activelor imobilizate la disponibilitățile bănești ca formă de lichiditate absolută), iar în pasiv posturile sunt dispuse de la cele mai puțin exigibile (de la capital - ultimul cont care se încheie în cazul lichidării patrimoniului) la datoriile curente.

Atât activul cât și pasivul bilanțier suportă un **dublu criteriu de ordonare**:

- **criteriul major**: pentru active, natura lor economică, iar pentru elementele de pasiv, natura lor juridică;
- **criteriul minor**: pentru active, lichiditatea (crescătoare) a acestora, iar pentru elementele de pasiv, exigibilitatea lor (crescătoare).

Structura bilanțului o stabilește Ministerul Finanțelor la sfârșitul fiecărui an financiar.

B) Contul de “Profit și pierdere” reprezintă o recapituție a veniturilor și a cheltuielilor, după cum urmează:

- a. Venituri din exploatare;
- b. Cheltuielile activității de exploatare;
- c. Rezultatul activității de exploatare;
- d. Venituri financiare;
- e. Cheltuieli financiare;
- f. Rezultatul activității financiare;
- g. Venituri excepționale;
- h. Cheltuieli excepționale;
- i. Rezultatul operațiunilor excepționale;
- j. Venituri totale;
- k. Cheltuieli totale;
- l. Rezultatul brut al exercițiului;
- m. Impozitul pe profit;
- n. Rezultatul net al exercițiului.

Datele se preiau din rulajele debitoare ale conturilor de cheltuieli, respectiv din rulajele creditoare ale conturilor de venituri, cumulate de la începutul anului. În situația în care au fost efectuate înregistrări prin creditul conturilor de cheltuieli sau prin debitul conturilor de venituri, datele sunt reprezentate de soldurile conturilor de venituri și cheltuieli înainte de a fi transferate asupra contului de rezultate finale, cumulate de la începutul anului.

Veniturile sunt preluate din bilanța de verificare, suma veniturilor din contul de "Profit și pierdere" este egală cu rulajul creditor cumulat al conturilor de venituri sau rulajul creditor cumulat corectat.

Cheltuielile sunt preluate din rulajul debitor cumulat al conturilor de cheltuieli, corectat dacă este cazul cu unele sume înregistrate în credit.

Contul de "Profit și pierdere" are un conținut îndeosebi economic, deoarece oferă informații asupra activității de producție, comerciale sau financiare a unității patrimoniale prin dimensiunea veniturilor, cheltuielilor, rezultatelor pe care le generează.

În prezentarea contului de "Profit și pierdere" sunt conturate două modele de expunere a cheltuielilor și veniturilor: unul ce ia în considerare natura economică a acestora, altul ce pleacă de la funcțiunile sau activitățile unei întreprinderi (de la destinația veniturilor și cheltuielilor).

Ca formă, contul de "Profit și pierdere " se poate prezenta:

- **tablou bilateral sau formă de cont (schema orizontală);**
- **listă (schema verticală).**

În ambele cazuri, **cheltuielile și veniturile** sunt grupate în **trei categorii**:

- **din exploatare;**
- **financiare;**
- **excepționale.**

C) Anexa la bilanț are ca obiective principale completarea și explicarea datelor înscrise în bilanț și în contul de "Profit și pierdere" și conține informații cu privire la situația patrimonială și financiară, la rezultatele aferente exercițiului încheiat cum sunt:

- **repartizarea profitului (anexa 1);**
- **situația stocurilor și a producției în curs de execuție (anexa 2);**
- **situația creanțelor și datoriilor (anexa 3);**
- **situația altor provizioane (anexa 4);**

- **date informative (anexa 5a);**
- **plăți restante (anexa 5b);**
- **impozitele, taxele și alte obligații datorate și vărsate (anexa 5c);**
- **situația activelor imobilizate (anexa 6):**
 - A. Valori brute**
 - B. Amortizări**
 - C. Provizioane pentru depreciere**
- **alte informații privind regulile și metodele contabile utilizate și date complementare (anexa 7).**

a) **Repartizarea profitului** cuprinde alocări din profitul exercițiului în curs, la rezerve, fondul de participare a salariaților la profit, fondul de dezvoltare, surse proprii de finanțare, dividende de plătit etc., precum și profitul rămas nerepartizat.

b) **Situația stocurilor și a producției în curs** conține date referitoare la dinamica stocurilor de materii și materiale, a obiectelor de inventar, producției neterminate, stocurilor la terți, animalelor, mărfurilor, ambalajelor și a totalului stocurilor.

c) **Situația creanțelor și datoriilor** se referă la informații cum sunt:

- creanțe din active imobilizate;
- creanțe din active circulante;
- cheltuieli înregistrate în avans;
- total creanțe;
- datorii bancare;
- datorii fiscale și sociale;
- datorii comerciale;
- datorii în legătură cu personalul;
- alte datorii;
- venituri înregistrate în avans;
- total datorii.

d) **Situația altor provizioane** pune la dispoziție date referitoare la mișcarea bilanțieră a provizioanelor (sold la începutul anului; cheltuieli privind provizioanele constituite; veniturile din provizioanele diminuate sau anulate; sold la sfârșitul anului) pe categorii de provizioane, respectiv: provizioane reglementate; provizioane pentru riscuri și cheltuieli; provizioane pentru depreciere; total provizioane.

e) **Date informative** oferă date cu privire la:

- rezultatele obținute;
- evoluția indicatorilor (nr. salariaților, salarii brute, veniturile, exporturi, imobilizările corporale comparativ cu anul precedent);
- evoluția creditelor, alocațiilor bugetare;
- investițiile străine.

f) **Plățile restante** prezintă volumul angajamentelor neonorate la termen, atât pe structură (furnizori,creditori etc.) cât și pe vechime și activitate (curentă și investiții).

g) **Situația impozitelor și taxelor datorate și vărsate** ofera informații referitoare la corelațiile unității patrimoniale cu bugetul statului și bugetele locale.

Pentru fiecare categorie de impozite și taxe se fac raportări privind sumele datorate, sumele vărsate efectiv, sumele rămase de vărsat și eventual sumele vărsate în plus.

h) **Situația activelor imobilizate** redă mișcarea activelor imobilizate (necorporale, corporale, financiare si pe total) tot sub forma bilanțiera și în valoare brută, a amortizărilor aferente, precum și a provizioanelor pentru depreciere.

i) **Alte informații privind regulile și metodele contabile** se referă la:

- metodele de evaluare aplicate pentru diferitele posturi din bilanț;
- metodele utilizate pentru calculul amortismentelor și provizioanelor;
- motivele pentru care unele posturi din bilanț și din contul de “ Profit și pierdere” nu sunt comparabile de la un exercițiu la altul;
- alte informații pe care unitatea le consideră semnificative.

D) Odată cu bilanțul, cu contul de “ Profit si pierdere” și cu anexa la bilanț, unitățile patrimoniale depun **raportul de gestiune**. Acesta conține în principal:

- prezentarea situației unității patrimoniale și evoluția sa previzibilă;
- elemente deosebite intervenite în activitatea unității patrimoniale după încheierea exercițiului;
- participațiile de capital la alte unități;
- activitatea și rezultatele de ansamblu a sucursalelor, filialelor și altor subunități proprii;
- activitatea de cercetare-dezvoltare;
- alte referiri cu privire la activitatea desfășurată care sunt considerate necesare a fi înscrise în raportul de gestiune.

3. NORME DE ÎNTOCMIRE, CERTIFICARE, VERIFICARE SI ANALIZĂ A BILANȚULUI CONTABIL

Ministerul Finanțelor emite norme de întocmire și centralizare a bilanțului contabil în fiecare an , dar legea de bază care reglementează întocmirea, verificarea și certificarea bilanțului este **Legea Contabilității 82/1991**. Aceasta lege este completată cu prevederile **Legii 31/1990 privind societățile comerciale**, republicată.

Legea Contabilității 82/1991 reglementează regimul legal al bilanțului contabil în cadrul capitolului IV, care prevede la *art.27* ca *“Bilanțul contabil se întocmește obligatoriu anual, precum și în situația fuziunii sau încetării activității.”* Bilanțul mai poate fi întocmit la cererea Adunării Generale a Acționarilor sau a Consiliului de Administrație. Întreprinderile cu capital de stat îl întocmesc și trimestrial.

Agenții economici prevăzuți la *art.1* din Legea Contabilității nr.82/1991, au obligația să întocmească și să depună bilanțul contabil la direcțiile generale ale finanțelor publice și controlului financiar de stat județene, respectiv, a municipiului București sau la administrațiile financiare ale sectoarelor, potrivit prevederilor hotărârilor guvernului.

La întocmirea bilanțului contabil se au în vedere regulile cu caracter general prevăzute în capitolul IV din Legea Contabilității nr.82/1991, precum și Precizările privind măsurile referitoare la închiderea exercițiului financiar aprobate expres prin Ordinul Ministerului Finanțelor.

Regiile autonome și societățile comerciale care au în subordine subunități sau filiale în țară, vor verifica și centraliza balanțele de verificare a conturilor sintetice, întocmind bilanțul contabil centralizat al regiei sau societății.

Societățile comerciale, care au în subordine sucursale și filiale care desfășoară activitate și au sediul în străinătate vor evalua, în lei, rulajele și soldurile exprimate în valută, din balanțele de verificare a conturilor sintetice transmise de acestea, la cursul valutar din ultima zi a lunii decembrie a anului pentru care se închide bilanțul și se vor centraliza cu balanța de verificare întocmită pentru operațiunile economico-financiare desfășurate în țară.

În vederea alinierii la nomenclatorul activităților Uniunii Europene, în formularul de bilanț, agenții economici vor înscrie, pe lângă codul de ramură din nomenclatorul prevăzut de Ministerul Finanțelor și codul privind clasificarea activităților din economia națională.

Bilanțul contabil anual precum și raportul de gestiune, se semnează de administratorul unității și de conducătorul compartimentului financiar-contabil, iar în lipsa acestora de către înlocuitorii lor de drept.

Administratorul unității și conducătorul compartimentului financiar contabil poartă răspunderea (potrivit legii), asupra realității și exactității datelor cu privire la situația patrimoniului și realizării indicatorilor economico-financiar raportați prin bilanțul contabil.

Conducătorul compartimentului financiar contabil are obligația să verifice respectarea prevederilor din Normele Metodologice privind întocmirea, verificarea și centralizarea bilanțurilor contabile, asigurarea respectării corelațiilor dintre indicatorii din formulare, urmărind realitatea datelor ce se raportează prin bilanțul contabil.

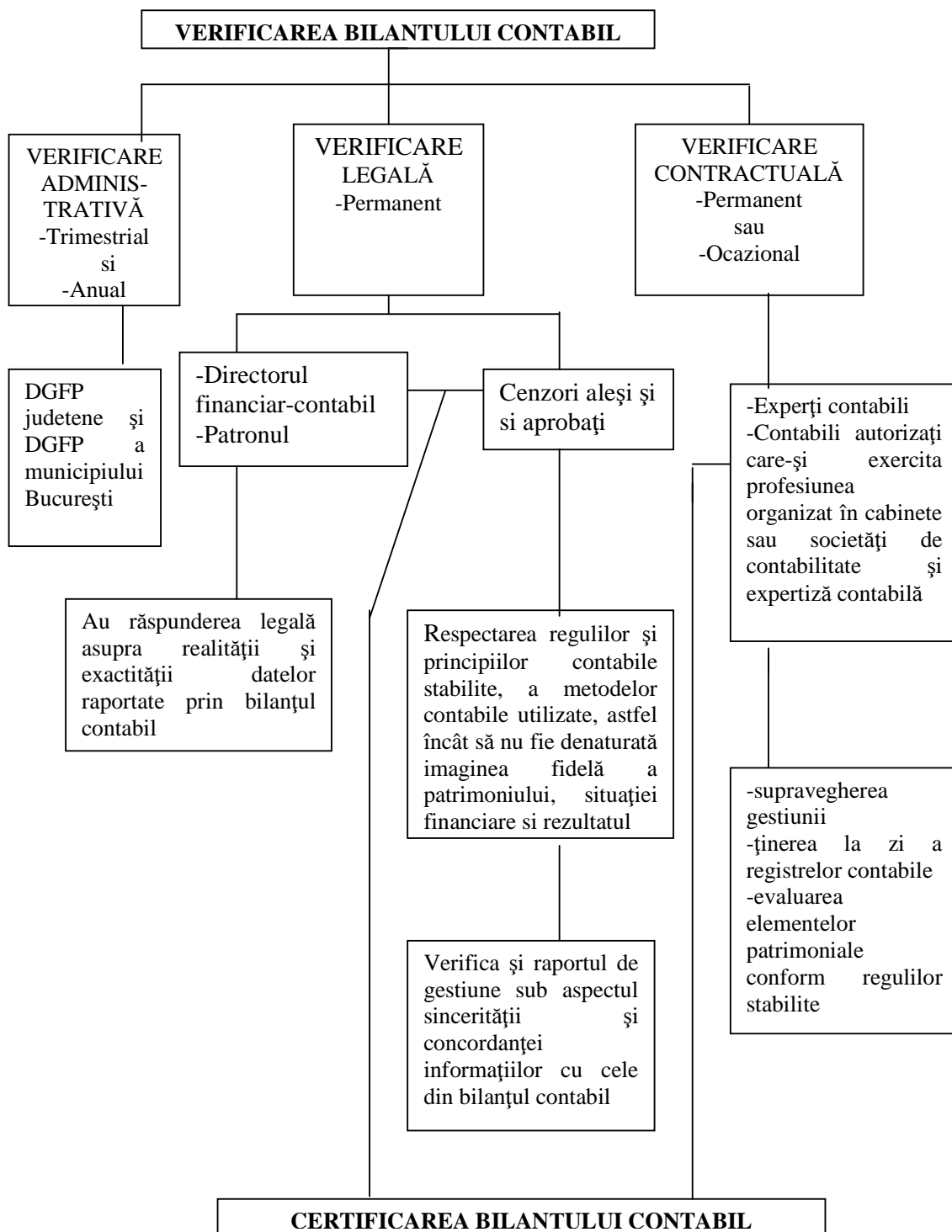
Potrivit *art. 29* din Legea Contabilității, bilanțurile contabile sunt supuse verificării și certificării de către cenzori, contabili autorizați sau experți contabili, după caz.

Sunt supuse verificării și certificării, bilanțurile contabile ale societăților comerciale și ale altor unități patrimoniale care, potrivit legii, statutelor sau contractelor de asociere au obligația să aibă cenzori. În cazul întreprinderilor mici sau mijlocii, bilanțurile contabile nu sunt supuse verificării și certificării de către experți contabili sau contabili autorizați, conducerea unității având întreaga răspundere pentru corecta alcătuire a bilanțului.

Prin verificarea și certificarea bilanțurilor se confirmă dacă acestea dau o imagine fidelă, clară și completă a patrimoniului, situației financiare și a rezultatului exercițiului. În acest scop, pe baza verificărilor din cursul anului, precum și a altor elemente apreciate ca fiind necesare se întocmește un raport din care să rezulte, în principal, următoarele:

- dacă bilanțul contabil concordă sau nu cu registrele contabile;
- dacă registrele de contabilitate sunt ținute în conformitate cu reglementările în vigoare;
- respectarea cu buna credință a regulilor privind evaluarea patrimoniului și a celorlalte norme și principii contabile.

Schema generală de verificare și certificare a bilanțului contabil se poate prezenta astfel:

Bilanțul contabil poate fi certificat fără rezerve, cu rezerve sau se refuză certificarea acestuia. Motivele certificării cu rezerve sau refuzul de certificare se menționează în raport.

După aprobarea bilanțului de Adunarea Generală (în cazul bilanțului anual), acesta împreună cu raportul cenzorilor este transmis până la data de 15 aprilie a anului următor la Direcțiile Generale ale Finanțelor Publice județene și a municipiului București, în vederea verificării și centralizării.

După verificare un exemplar se depune la Registrul Comerțului și o sinteză a bilanțului propriu-zis și a contului de "Profit și pierdere" este transmisă spre publicare în Monitorul Oficial în cazul întreprinderilor mari sau într-o publicație de largă circulație pentru întreprinderile mijlocii. Publicarea bilanțului se poate face într-o formă simplificată. Unitățile patrimoniale mici sau mijlocii pot întocmi bilanțul contabil, în formă simplificată, în timp ce unitățile patrimoniale mari au obligația să întocmească bilanțul contabil sub formă dezvoltată, considerată " baza ".

Termenele pentru depunerea bilanțului contabil sunt următoarele:

- **până la 10 martie**, declarațiile agenților economici care nu au desfășurat activitate de la data înființării până la 31 decembrie a anului pentru care se încheie bilanțul;
- **până la 31 martie**, agenții economici care, potrivit prevederilor Ordinului Guvernului sunt grupați în categoria contribuabililor mici;
- **până la 15 aprilie**, agenții economici care, potrivit prevederilor O.G. sunt grupați în categoria contribuabililor mari.

Termenele enumerate mai sus vor fi respectate și de unitățile cu personalitate juridică din sectorul cooperatist și obștesc, care desfășoară activități economice.

Eventualele erori constatate în contabilitate, după aprobarea și depunerea bilanțului contabil vor fi corectate în anul în care acestea se constată, bilanțurile contabile ale exercițiilor anterioare nemaiputând fi modificate.

Nedepunerea bilanțurilor contabile sau după caz a declarațiilor, la termenele prevăzute în normele metodologice, precum și prezentarea unor bilanțuri necorelate, cu conținut eronat, constituie contravenție și se sancționează conform prevederilor O.G. emis în acest scop.

Bilanțul contabil anual se păstrează în arhiva întreprinderii timp de 50 de ani, date fiind implicațiile patrimoniale și reglementările care se soluționează pe baza informațiilor cuprinse în bilanț.

4. ÎNTOCMIREA BILANȚULUI

Pentru întocmirea bilanțului contabil se utilizează datele existente în bilanța de verificare finală a conturilor sintetice, puse de acord cu cele din bilanța conturilor analitice.

Operațiunea de completare a bilanțului constă în prelucrarea și transcrierea datelor din bilanța de verificare finală și din bilanțul exercițiului anterior.

În formularul de bilanț propriu-zis se înscriu soldurile debitoare ale conturilor care reflectă elementele patrimoniale de activ, precum și soldurile creditoare ale conturilor destinate urmării elementelor patrimoniale de pasiv, făcându-se după caz anumite grupări, însumări, rectificări ale lor.

Elementele patrimoniale de activ se înscriu în bilanț la valoarea de intrare în patrimoniu (contabilă) pusă de acord cu rezultatul inventarierii în sensul diminuării ei cu amortizările și provizioanele pentru depreciere, care poate fi denumită valoare netă.

Elementele patrimoniale de pasiv se consemnează în bilanț la valoarea de intrare, iar provizioanele reglementate, provizioanele pentru riscuri și cheltuieli constituie posturi bilanțiere distincte.

Un număr relativ redus de conturi sintetice au posturi corespondente în bilanț. Acestea se completează prin înscrierea soldurilor finale pe care le au conturile corespondente. De exemplu: *“Furnizori-debitori” (409)*, *“Decontări cu asociații privind capitalul” (456)*, *“Rezultatul exercițiului” (121)*, *“Repartizarea profitului” (129)* etc.

O altă grupă de conturi de activ conține conturi ce au posturi corespondente în bilanț, însă elementele patrimoniale care le reflectă sunt supuse uzurii și/sau deprecierei, fapt pentru care posturile bilanțiere se completează prin scăderea din soldurile debitoare ale conturilor respective a soldurilor finale creditoare ale conturilor corespunzătoare de amortizări și/ sau provizioane. De exemplu perechile de conturi: *“Imobilizări necorporale în curs” (230)* și *“Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs” (293)* sau *“Terenuri” (2111)* și *“Amortizarea terenurilor” (2810)* etc.

O altă grupă distinctă de conturi de pasiv o constituie cele care se înscriu în bilanț prin gruparea și însumarea soldurilor creditoare de la mai multe conturi. De exemplu: *”Rezerve legale”* (1061), *”Rezerve statutare”* (1063) și *”Alte rezerve”* care formează postul *”Rezerve”*; *”Prime de emisiune sau de aport”* (1041), *”Prime de fuziune”* (1042) constituie postul *”Prime legate de capital”* etc.

O categorie distinctă de conturi o constituie cele de activ care în vederea înscrierii lor în posturi bilanțiere se grupează câte doua sau trei conturi ce reflectă elemente patrimoniale distincte, iar din totalul soldurilor debitoare se scade totalul soldurilor creditoare ale conturilor de amortizări și/sau provizioane aferente. De exemplu: *”Cheltuieli de constituire și de cercetare–dezvoltare”*, post în componența căruia sunt incluse soldurile conturilor: *”Cheltuieli de constituire”* (201), *”Cheltuieli de cercetare si dezvoltare”* (203), *”Amortizarea cheltuielilor de constituire”* (2801), *”Amortizarea cheltuielilor de cercetare si dezvoltare”* (2803) si *”Provizioane pentru deprecierea imobilizarilor necorporale”* (290).

Se poate considera o categorie distinctă și specifică de conturi cele încadrate în grupele 42-45 din planul de conturi, pentru care atât în activ cât și în pasiv se găsește câte un post bilanțier cu denumirea *”Alte creante”* și respectiv *”Alte datorii”*. La aceste posturi se înscriu în general aceleași conturi, după cum prezintă solduri finale debitoare și respectiv creditoare, dintre care se amintesc conturile privind personalul, asigurările sociale, protecția socială, bugetul statului, alte organisme publice, decontări în cadrul grupului și conturi asimilate celor de mai sus, fără vreo compensare între ele.

Pentru contul de *”Profit si pierdere”* datele necesare sunt preluate din ultima bilanță de verificare, numai că în acest caz sunt preluate rulajele cumulate ale conturilor de venituri și cheltuieli, adică se prezintă o mișcare, o realizare cumulată a veniturilor și cheltuielilor și a rezultatelor financiare pe anul respectiv.

Celelalte anexe la bilanț se întocmesc în baza datelor din bilanț și a soldurilor analitice din ultima bilanță de verificare.

Datorită caracterului complex al lucrărilor impuse de întocmirea bilanțului perioada de elaborare a acestuia este lungă, termenul limită de publicare oficială în Monitorul Oficial fiind 15 aprilie pentru exercițiul anterior.

5. ANALIZA ACTIVITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE PE BAZA BILANȚULUI CONTABIL

Intocmirea bilanțului contabil pe lângă funcția de generalizare a datelor are ca scop elaborarea unui document în baza căruia să se faca analiza următoarelor aspecte:

- realizării indicatorilor în comparație cu bugetul de venituri și cheltuieli pe anul respectiv și cu anul de bază (anul precedent). Acesta se numește analiză dinamică.
- identificarea unor resurse financiare posibile pentru dezvoltarea activității .

Analiza activității firmei în baza bilanțului este obligatorie. Compartimentele de contabilitate ale unităților patrimoniale nu pot depune bilanțul contabil la Direcția Generală a Finanțelor Publice decât în condițiile în care Adunările Generale ale Acționarilor, Consiliile de Administrație, conducerea executivă a unității au analizat situația patrimonială a firmei și au întocmit în acest scop, un proces-verbal de concluzii și măsuri. Un exemplar din *procesul-verbal de analiză a bilanțului contabil* se depune odată cu celelalte formulare din darea de seamă contabilă.

În cadrul firmei **analiza activității economico-financiare pe baza bilanțului contabil** este realizată pe următoarele nivele:

- **conducerea executivă;**
- **Consiliul de Administrație;**
- **Adunarea Generală a Acționarilor.**

Analiza pe bază de bilanț are în vedere următoarele aspecte:

1. **analiza indicatorilor de performanță;**
2. **analiza indicatorilor de eficiență;**
3. **analiza indicatorilor de lichiditate;**
4. **analiza indicatorilor de îndatorare (solvabilitate);**
5. **analiza indicatorilor acțiunilor și dividendelor.**

5.1 Analiza indicatorilor de performanță.

Indicatorii de performanță ocupa un loc central în cadrul analizei financiare și constau în calcularea și interpretarea ratei rentabilității capitalurilor totale utilizate sau a activelor nete (R).

$$\text{RATA RENTABILITĂȚII} = \frac{\text{PROFITUL}}{\text{CAPITALURI TOTALE UTILIZATE}} = \frac{\text{PROFITUL}}{\text{TOTAL ACTIVE NETE}}$$

Analiza performanțelor întreprinderii se extinde cu ajutorul unei **piramide de forma indicatorilor primari, secundari și terțieri.**

$$\text{Indicatori primari: } R 1 = \frac{\text{Profitul din exploatare}}{\text{Capitaluri totale utilizate}} \times 100$$

$$\text{Indicatori secundari: } R 2 = \frac{\text{Profitul din exploatare}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 100$$

sau

$$R 2 = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Capitaluri totale utilizate}} \times 100$$

$$\text{Indicatori terțieri: } R 3 = \frac{\text{Costul vânzării}}{\text{Cifra de afaceri}} \times 100$$

sau

$$R 3 = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Active fixe}} \times 100$$

sau

$$R 3 = \frac{\text{Cifra de afaceri}}{\text{Active circulante}} \times 100$$

5.2 Analiza indicatorilor de eficiență.

Eficiența activității agenților economici este apreciată prin indicatorii de eficiență care au la bază procesul de transformare a capitalurilor circulante pe un circuit de forma: Bani-Marfă-Bani. Acești indicatori exprimă numărul mediu de zile aferent fiecărei faze a ciclului economic sau durata medie în zile a unei rotații, pe elemente ale capitalului circulant. Cu cât procesul de transformare al capitalurilor circulante este mai eficient, cu atât riscul de a investi în activitatea respectiva este mai mic. Creșterea duratei totale a procesului de transformare a capitalurilor circulante determină următoarele riscuri:

- afectarea morală a calității materiilor și materialelor;
- realizarea unor produse care nu pot fi vândute;
- creșterea costurilor indirecte, în primul rând a celor cu stocarea;
- creșterea costurilor finale ale produselor finite;
- diminuarea profitului;
- creșterea cererii acționarilor pentru dividende cât mai mari,

Indicatorii de eficiență sunt:

- a) Durata medie de plată a creditelor = $\frac{\text{Credite pentru plata furnizorilor}}{\text{C/val./achizițiilor de materii prime}} \times 360$
- b) Durata medie de stocare a materiilor și materialelor = $\frac{\text{Stocuri de materii și materiale}}{\text{C/val./achizițiilor de materii și materiale}} \times 360$
- c) Durata de stocare a produselor în curs de execuție = $\frac{\text{Stocuri de producție neterminată}}{\text{Costul produselor finite vândute într-un an}} \times 360$
- d) Durata medie de stocare a produselor finite = $\frac{\text{Stoc de produse finite}}{\text{Costul produselor finite vândute într-un an}} \times 360$
- e) Durata medie de încasare a clienților = $\frac{\text{Clienți}}{\text{Valoarea produselor finite vândute într-un an}} \times 360$

5.3 Analiza indicatorilor de lichiditate

Pentru un agent economic să poată funcționa are nevoie de lichidități, iar dimensiunea relativă a acestora este apreciată prin nivelul unor indicatori care se calculează pe baza bilanțului contabil.

În practică se folosesc următoarele **indicatori de lichiditate**:

$$\text{a) RATA LICHIDITĂȚII CURENTE} = \frac{\text{ACTIVE CIRCULANTE}}{\text{PASIVE CIRCULANTE}}$$

Valoarea optimă a acestui indicator este de la 2 la 1.

$$\text{b) TESTUL ACID} = \frac{\text{ACTIVE CIRCULANTE} - \text{STOCURI}}{\text{PASIVE CIRCULANTE}}$$

Valoarea optimă a acestui indicator este de la 1 la 1.

$$\text{c) RATA RECUPERĂRII RAPIDE A LICHIDITĂȚILOR} = \frac{\text{CASH}}{\text{PASIVE CIRCULANTE}}$$

5.4 Analiza nivelului de îndatorare sau de solvabilitate.

În contabilitate pentru caracterizarea gradului de solvabilitate se utilizează indicatori cum sunt:

a) Proportia activelor nete în capitalul acționarilor

$$\text{P. A. N.} = \frac{\text{TOTALUL ACTIVELOR NETE}}{\text{CAPITALURILE ACTIONARILOR}} \times 100$$

b) Raportul " Gearing" în următoarele variante:

$$\text{RATA DATORIEI} = \frac{\text{CREDITE TOTALE}}{\text{CAPITALUL ACTIONARILOR}} \times 100$$

$$\text{RAPORTUL GEARING 2} = \frac{\text{CREDITE PE TERMEN LUNG}}{\text{CAPITALURI TOTALE}} \times 100$$

Valoarea optimă 40% (maximă).

$$\text{RAPORTUL GEARING 3} = \frac{\text{CAPITALUL ACTIONARILOR}}{\text{CAPITALURI TOTALE}} \times 100$$

Valoarea optimă 60% (minim).

5.5 Analiza indicatorilor unitari: a acțiunilor și a dividendelor

Această latură a analizei prezintă interes pentru acționari și are la bază informațiile din contul de "Profit și pierdere".

Pentru analiza acțiunilor și dividendelor sunt folosiți următorii indicatori:

$$\text{a) Profitul net care revine la o acțiune} = \frac{\text{Profit net}}{\text{Nr. de acțiuni emise}}$$

$$\text{b) Dividendul per acțiune} = \frac{\text{Dividendele de plătit}}{\text{Nr. de acțiuni emise}}$$

$$\text{c) Capacitatea de acoperire a dividendelor} = \frac{\text{Profitul net}}{\text{Dividende de plătit}}$$

Valoarea minimă a acestui indicator este de 2.5 ori.

6. CONCEPTUL DE RENTABILITATE. RATA DE EXPRIMARE A RENTABILITĂȚII

Rentabilitatea este un indicator sintetic calitativ important, care exprimă capacitatea unei firme de a obține venit net. Altfel spus rentabilitatea poate fi definită ca capacitatea întreprinderii de a produce un surplus peste nivelul cheltuielilor. Rentabilitatea reprezintă capacitatea firmelor de a produce profit.

Masa profitului reprezintă expresia absolută a rentabilității. Rentabilitatea reflecta marja de venituri care depășește cheltuielile, iar în expresii relative ea trebuie să apară întotdeauna supraunitară.

Rentabilitatea poate fi evidențiată în diferite moduri prin combinarea a trei factori:

- rezultatele obținute;
- mijloacele utilizate;
- activitatea.

Din combinarea celor trei factori pot apărea două tipuri de relații:

- a) raportul dintre rezultate și mijloacele folosite;
- b) raportul dintre rezultate și activitate.

Rentabilitatea capitalurilor exprimă eficiența utilizării capitalurilor plasate în afacerea economică respectiv raportul dintre masa profitului și capitalul utilizat.

$$\text{RENTABILITATEA CAPITALURILOR} = \frac{\text{PROFITUL}}{\text{CAPITALUL UTILIZAT}} \times 100$$

Rentabilitatea economică este rentabilitatea prin intermediul căreia se exprimă eficiența existenței și folosirii activelor economice, rată care este dată de raportul dintre profit și activele economice.

$$\text{RENTABILITATEA ECONOMICĂ} = \frac{\text{PROFITUL}}{\text{ACTIVELE ECONOMICE}} \times 100$$

Rentabilitatea financiară este generic exprimată de raportul dintre rezultatele nete și fondurile proprii.

$$\text{RENTABILITATEA FINANCIARĂ} = \frac{\text{PROFITUL NET}}{\text{FONDURILE PROPRII}} \times 100$$

7. CAPACITATEA DE PLATĂ. SOLVABILITATEA. LICHIDITATEA. BONITATEA.

Capacitatea de plată a agentului economic este posibilitatea de a-și stinge integral și la termen obligațiile de plată devenite exigibile față de furnizori, salariați, bugetul de stat, bănci sau alți creditori cu mijloace bănești de care dispune (proprii, atrase, împrumutate). Capacitatea de plată este corespunzătoare atunci când totalitatea mijloacelor bănești sunt egale sau mai mari decât cuantumul plăților exigibile. Ea se poate obține prin corelarea termenelor de plată cu termenele de încasare a mărfurilor, deîncasare a debitelor și a altor creanțe.

Din punct de vedere static capacitatea de plată reprezintă o stare de echilibru între mijloacele de plată disponibile și obligațiile de plată exigibile.

Din punct de vedere dinamic capacitatea de plată reprezintă starea de echilibru între fluxurile monetare de intrare și iesire, adică între încasările agentului economic.

Solvabilitatea este capacitatea firmei de a plăti la scadență datoriile față de creditorii săi. Un agent economic este solvabil când suma activelor sale investite în mijloace fixe, active circulante, creanțe certe, resurse bănești este mai mare sau cel puțin egală cu totalul pasivului reprezentând obligații față de parteneri, salariați, bugetul statului, bancă.

Un agent economic poate fi solvabil chiar dacă la un moment dat nu are capacitate de plată. Lipsa capacității de plată și a lichidităților financiare pot fi temporare dacă se bazează pe o solvabilitate certă a agentului economic. Pentru agentul economic solvabilitatea se asigură numai prin desfășurarea unei activități eficiente din care se obține profit. Dacă activitatea nu este profitabilă pierderile din patrimoniu duc la starea de insolvabilitate.

Solvabilitatea patrimonială este un indicator care se determină prin raportarea capitalului social la totalul elementelor patrimoniale, inclusiv capitalul social.

$$S_p = \frac{\text{Capitalul social}}{\text{Elemente patrimoniale constituite din credite + Capitalul social}} \times 100$$

Se apreciază că acest indicator este pozitiv când se apropie de 100%, dar nu mai puțin de 50 %.

Lichiditatea. Lichiditatea financiară este capacitatea pe care o are unitatea economică de a-și îndeplini la termen cu resursele sale bănești de care dispune, obligațiile de plată. Ea reflectă raportul supraunitar dintre mijloacele de plată și datoriile exigibile. Lichiditatea financiară se măsoară cu ajutorul coeficientului de lichiditate imediată, care se calculează astfel:

$$C_i = \frac{\text{Disponibilități bănești proprii și împrumutate}}{\text{Plățile exigibile}} \times 100$$

Se apreciază că activitatea este bună când coeficientul de lichiditate imediată este peste 100%, deoarece atunci arată cu cât încasările depășesc plățile, iar dacă este sub 100% evidențiază o activitate nesatisfăcătoare deoarece încasările sunt sub nivelul plăților. La agenții economice lipsa de lichiditate se manifestă prin plăți restante față de furnizori, bugetul statului, bănci.

Lichiditatea patrimonială este un alt indicator ce se determină ca raport între componentele patrimoniale active care se pot transforma în timp scurt în mijloace bănești (disponibilități în conturi la bănci și în casă, titluri de credit, acțiuni, obligațiuni, cambii, cantități de materiale, materii prime etc.) și elemente patrimoniale de pasiv de asemenea pe termen scurt (credite bancare cu scadență pe termen scurt, furnizori, salarii, impozite).

$$L_p = \frac{\sum \text{Elemente patrimoniale de activ}}{\sum \text{Componente patrimoniale de pasiv cu scadență pe T.S.}} \times 100$$

Bonitatea financiara este o forma a încrederii pe care o prezintă o persoană juridică sau fizică în momentul solicitării unui credit, de asemenea este o situație economico-financiară a celui ce solicită credite, garanția pe care o reprezintă un agent economic sau un cetățean că va rambursa la scadență creditul solicitat. Bonitatea financiară se apreciază pe baza bilanțului contabil și a indicatorilor cu care se exprimă calitatea activității economico-financiare, a indicatorilor datoriei interne sau/și externe.

Bonitatea presupune rentabilitate și promptitudine în stingerea obligațiilor și are importanță atât în relațiile economico-financiare interne, dar mai ales în cele externe.

8. APLICAȚII

8.1. Prezentarea S.C. "VEGA" S.A.

Societatea comercială "VEGA" S.A. cu **sediul** în Arad, str. Alba Iulia, nr.209, tel.057282982, este înregistrată la Oficiul Registrului Comerțului Arad sub nr.J.02/401/1991.

Capitalul social al societății este de 23.129.750 mii lei reprezentând 23.129.750 acțiuni nominative a 1.000 lei valoare nominativă.

Capitalul social este integral vărsat.

Acțiunile societății nu sunt tranzacționate pe piață.

Obiectul de activitate al societății este producerea produselor de vopsele, vânzarea acestora către en-gros-iști și în mică parte direct către consumatorii finali.

Societate își desfășoară activitatea într-o secție de producție condusă de un șef de secție.

Conducerea societății este asigurată de către directorul general, directorul de producție și directorul economic.

8.2. Analiză pe bază de bilanț la S.C. "VEGA" S.A.

La S.C. "VEGA" S.A. **indicatorul de performanță** a fost calculat pe baza datelor din bilanțul contabil după cum urmează:

INDICATORI	2000	1999
Capitaluri totale proprii	36.632.004	28.916.499
Profit net	8.710.436	5.063.609
Rata rentabilității capitalurilor utilizate	23,78%	17,51%

$$R\ 2000 = \frac{8.710.436}{36.632.004} \quad X\ 100 = 23,78\%$$

$$R\ 1999 = \frac{5.063.609}{28.916.499} \quad X\ 100 = 17,51\%$$

Rezultă că în anul 2000 rata rentabilității capitalurilor utilizate a crescut cu **35,8%**, respectiv:

$$\frac{23,78}{17,51} \quad X\ 100 = 135,8\%$$

ceea ce confirmă că a existat preocupare pentru creșterea performanței economice.

La S.C."VEGA" S.A. **piramida performanței** a înregistrat valori după cum urmează:

INDICATORI	2000	1999
Capitaluri totale utilizate	36.632.004	28.916.499
Profitul din exploatare	11.289.585	7.043.302
Cifra de afaceri	47.525.280	30.462.423
Active fixe	21.319.263	21.828.342
Active circulante	19.713.384	9.371.666
- rata performanței în funcție de profitul din exploatare și capitalurile totale utilizate	30,8%	24,35%
- rata profitului din exploatare comparativ cu cifra de afaceri	23,75%	23,12%
- rata cifrei de afaceri comparativ cu capitalurile totale utilizate	129,73%	150,34%
- rata cifrei de afaceri comparativ cu activele fixe	222,2%	139,58%
- rata cifrei de afaceri comparativ cu activele circulante	24,08%	325,04%

Singurul indicator în regres îl constituie rata cifrei de faceri comparativ cu activele circulante utilizate. Se impun măsuri de lichidare a stocurilor și a creanțelor existente astfel încât lichiditățile să crească și odată cu ele să crească și cifra de afaceri.

La S.C." VEGA" S.A. **indicatorii de eficiență** au evoluat după cum urmează:

INDICATORI	2000	1999
Credite pentru plata furnizorilor	1.089.450	1.200.000
C/val. materiilor și materialelor achiziționate	25.248.317	20.300.000
Stocuri de materii și materiale	4.637.465	2.459.730
Stocuri de producție neterminată	486.394	277.375
Costul produselor finite vândute	36.817.857	30.400.000
Stocuri de produse finite	1.886.400	1.881.000
Clienți	2.722.419	2.078.080
a) durata medie de plată a creditelor	15,52 zile	21,28 zile
b) durata de stocare a materiilor și materialelor	66,12 zile	43,60 zile
c) durata de stocare a produselor în curs de execuție	4,75 zile	3,28 zile
d) durata medie de stocare a produselor finite	18,44 zile	22,27 zile
e) durata medie de încasare a clienților	22,8 zile	27,05 zile

Rezultă că există rezerve de valorificat în direcția stocării materiilor și materialelor și a stocării producției în curs de execuție. Ceilalți indicatori caracterizează creșterea eficienței economice care și-a găsit concretizarea în creșterea simțitoare a profitului și a ratei rentabilității.

La S.C. "VEGA" S.A. pe baza bilanțului au fost calculate următorii **indicatori de lichiditate**:

INDICATORI	2000	1999
Active circulante	19.713.384	9.371.666
Pasive circulante	15.312.741	7.092.15
Stocuri	4.637.465	2.459.730
CASH	7.030.520	2.045.345
a) rata lichidității curente	1,28 ori	1,32 ori
b) testul acid	0,98 ori	0,97 ori
c) rata recuperării rapide a lichidităților	0,46 ori	0,20 ori

Rezultă o rată relativ mică a lichidităților curente și un test acid relativ corespunzător. În consecință se vor impune măsuri de creștere a lichidităților prin valorificarea mai rapidă a stocurilor și prin micșorarea duratei de încasare a creanțelor.

Indicatorii de solvabilitate îmbracă valori, astfel:

INDICATORI	2000	1999
Active nete	36.632.437	28.916.609
Capital social vărsat	23.129.750	23.129.750
Credite totale	1.095.075	1.200.000
Credite pe termen lung	-	-
Capitaluri totale	36.632.004	28.916.499
a) proporția activelor nete în capitalul acționarilor	158,3%	125,0%
b) rata datoriilor	4,73%	5,19%
c) raportul Gearing 2	0%	0%
d) raportul Gearing 3	63,14%	79,98%

Primii trei indicatori fac dovadă creșterii solvabilității firmei. Ultimul indicator a înregistrat o ușoară descreștere în sensul că, la finele anului 2000, ponderea capitalului vărsat de acționari în totalul capitalurilor a scăzut la 63,14% față de 79,98%, cât reprezenta la începutul anului.

La S.C."VEGA"S.A. *indicatorii acțiunilor și dividendelor* au înregistrat valorile:

INDICATORI	2000	1999
Profit net	8.710.436	5.063.609
Nr. de acțiuni emise	2.000.000	2.000.000
Dividende de plătit	3.276.247	1.750.000
a) profit net per acțiune -mii lei-	4,35	2,53
b) dividende per acțiune - mii lei-	1,64	0.875
c) capacitatea de acoperire a dividendelor	2,65 ori	2,89 ori

Valoarea nominală per acțiune este de 10.000.000 lei, iar valoarea contabilă a ajuns la 31 decembrie 2000 la 12.335 lei. Toți indicatorii acțiunilor și dividendelor au înregistrat creșteri, ceea ce caracterizează o performanță ridicată a activității economico-financiare.